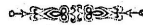

Σ' τὴν Ἑλλάδα δὲν εἰμπορῶ νὰ νιώσω γιατίι μᾶς ξεφεύγει ἡ ἀγάπη ε' τὴν ἀπλότη καὶ ε' τὴν φυσικότη. Γιατίι μᾶς ἀρέσει ν' ἀπομακρυνόμεσθε ἀπὸ τὴν φύση. Κᾶποιος βραβραρισμὸς φκίνεταὶ ἀκόμα νὰ εἶνε θρονιασμένος μέσα ε' τὸν ὄργανισμό μας. Οἱ εὐγενέστερες ψυχές καὶ οἱ πιὸ πολιτισμένες, εἶνε οἱ πιὸ ἀπλούστερες. Εἶνε ὅμως τόσο δύσκολο τὸ ἀπλὸ καὶ τὸ φυσικὸ, γιατίι κάθε ἀλήθεια εἶνε δύσκολη, κάθε ἐκλεχτισμός. Κ' εἶνε τόσο δυσάρεστο πρᾶγμα 'ς τὴν ἀρχή, ἡ ὑπομονή, νὰ μάθη κανεὶς νὰ διαλέγη, καὶ μάλιστα ὡς ὄτου νὰ διώξη ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ του, ὅλη τὴν σκουριά τῆς βραβραρότης. Σ' τὸ χέρι ὅμως τοῦ καθενὸς εἶνε ν' ἀγκυλιάτη τὴν μεγάλη πνοή τοῦ πολιτισμοῦ, τὴν ὑψηλὴ μορφή τῆς τέχνης. Καὶ γι' αὐτὸ δύο πράγματα χρειάζονται. Εὐσυνειδησία καὶ ἀφοσίωση ε' τὴν τέχνη του ὁ καθένας.

Πέτρος Ζητουνιάτης

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΜΑΣ

Η ΓΛΩΣΣΑ ΜΑΣ

[Τὰ Παναθήναια πρὸ καιροῦ ἔκαμαν μίαν ἔρευναν ψυχολογικὴν καὶ πρακτικὴν γιὰ τὸ γλωσσικὸ μας ζήτημα, ἀπευθύναντα σχετικὰς ἐρωτήσεις πρὸς τοὺς διαφόρους λογίους μας. Εἰς τὸ τεῦχος τῆς 1 Αὐγούστου ὁ συνεργάτης μας κ. Π. Νιρβάνας, κάμνει μίαν ἐπισκόπησιν τῶν διαφόρων ἀπαντήσεων ποῦ ἐστάλησαν στὰ «Παναθήναια» ἐκ μέρους τῶν λογίων, καὶ μεταξὺ ἄλλων γιὰ συμπέρασμα λέγει τὰ ἑξῆς :]

Δὲν θέλω νὰ πορατεῖνω περισσότερον τὴν πρακτικὴν ἐντελῶς αὐτὴν ἐπισκόπησιν τῆς γλωσσικῆς μας φαινομενολογίας. Ἐὰν ἐβγήκε κανένα συμπέρασμα ἀπὸ τὴν ἔρευναν αὐτὴν εἶνε ὅτι μεταξὺ μιᾶς γλώσσης ποῦ ἠθέλησαν νὰ δημιουργήσουν (τρόπος α')¹ καὶ μιᾶς γλώσσης τὴν ὁποῖαν θέλουν νὰ δημιουργήσουν (τρόπος β')² κατὰ μεθόδους σχολαστικὰς, ὑπάρχει ἡ γλῶσσα ποῦ ζῆ καὶ διαμορφώνεται μὲ τὰς φυσικὰς τῆς δυνάμεις. Πρὸς τὴν γλῶσσαν αὐτὴν ἀνταποκρίνεται κυρίως εἰς τὸν γραπτὸν λόγον ὁ τρόπος γ'. ὅπως τὸν διευτύσαμεν, ὁ τρόπος, ὁ ἔχω, ὡς βάσιν τὸν προφορικὸν λόγον. Ὑπὲρ τοῦ τρόπου αὐτοῦ ἔχομεν τὰς περισσοτέρας καὶ τὰς εἰλικρινεστέρας ἐξομολογήσεις τοῦ κοινοῦ τῆς Α' σειρᾶς τῆς ἐρεύνης αὐτῆς καὶ τὴν ἁλόγητα σχεδὸν τοῦ κοινοῦ τῆς Β' σειρᾶς. Ὁ τρόπος αὐτὸς εἰάν δὲν μᾶς δίδῃ τὸ ὀριστικὸν πρότυπον τῆς ἐθνικῆς γλώσσης, μᾶς φανερώνει ὅμως τὴν φυσικὴν μέθοδον κατὰ τὴν ὁποῖαν τείνει νὰ διαμορφωθῇ αὐτομάτως ἡ γλῶσσα εἰς ἐνιαῖον ὄργανον ὄλων τῶν εἰδῶν τοῦ λόγου, καὶ τοῦ αἰσθηματικοῦ καὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ. Καὶ θέλω νὰ σᾶς φέρω ἕνα δεῖγμα τοῦ τρόπου αὐτοῦ, ἀνήκον εἰς ἕνα σοφὸν καὶ ποιητὴν τὸ ὁποῖον ἀρκεῖ νὰ δεῖξη ὅτι πρὸς φιλολογικὴν διαμόρφωσιν τοῦ τρόπου αὐτοῦ, τοῦ βασιζομένου ἐπάνω εἰς τὸν ζωντανὸν προφορικὸν λόγον,

1 Ἐμιγῆς καθαρεύουσα.

2 Δογματικὴ δημοτικὴ.

δὲν λείπει παρὰ ἡ καλαισθησία καὶ τὸ αἶσθημα τῶν συγγραφέων. Ἐἶνε στίχοι ἀπὸ τὴν μετάφρασιν τοῦ «Ἀμλέτου» ἀπὸ τὸν Πολυλᾶν.

*Νὰ εἶναι τις ἢ νὰ μὴν εἶναι, ἰδοὺ τὸ ζήτημα
 *Ἄν θέλῃ ἡ εὐγένεια τῆς ψυχῆς ὅλα νὰ στέργῃς
 Τὰ πικρὰ βέλη ποῦ ἀκοντίζει τόχρη ἀχρεία
 *Ἡ σ' εἶνα πέλαγος κακῶν ἀρματωμένος
 *Ἀντίστασιν νὰ κάμῃς καὶ νὰ παύσῃς ὅλα,
 Θάνατος—ὕπνος—τίποτε ἄλλο· καὶ ἂν εἰποῦμε
 Πῶς μ' ἔσαν ὕπνον παθεῖ ὁ πόθος τῆς καρδίας
 Καὶ οἱ τόσοι κτύποι, τῆς σαρκὸς ἀρχαῖα κλήρα,
 θὰ ἦτον τέλος ἄξιο τῶν θερμῶν εὐχῶν μας.*

**Ἔτσι ἡ συνειδήσις δειλοδὸς ὄλους μᾶς κάμνει
 Κ' ἔτσι τὸ φυσικὸ τῆς ἀποφάσεως χρῶμα
 Νεκρόνει ὁ λογισμὸς μὲ τὴν χλωμὴν θωριά του
 *Ὡστε μ' αὐτὸν τὸν δισταμὸν ἔργα μεγάλης
 Οὐσίας στρέφουν ἀπ' τὸ ρεῦμα τοὺς καὶ χάνουν
 Καὶ τῆνομα τῆς ἐνεργείας*

(**Ἀμλέτος Πράξις Γ'. Σκηνὴ Α'.*)

Δὲν ἤξεύρω τώρα ἂν ἡ γλῶσσα αὐτὴ ὀνομάζεται καθαρεύουσα, ἢ δημοτικὴ ἢ ὅπως ἄλλως ὑποθέτω ὅτι ὑπὸ τοὺς ἔθρους αὐτούς, οἱ ὅποιοι ἀνταπεκρίνοντο εἰς καταστάσεις ὀρισμένων περιόδων τῆς ζωῆς τῆς γλώσσης καὶ οἱ ὅποιοι ἔπαυσαν σήμερον νὰ ἐκφράζουσι τίποτε ὀρισμένον καὶ νὰ ἐξυπηρετοῦν τὴν καθαρὰν συνεννόησιν—αὐτὸ συμβαίνει πάντοτε μὲ τὴν ἐπιβίωσιν ἔθρων τινῶν—δημιουργοῦντες τὴν σύγχυσιν, τὴν ὁποίαν ἐπροσπαθήσαμεν νὰποφύγωμεν μὲ μίαν πραγματικὴν καὶ τεχνικὴν διαίρεσιν τῶν ἰσχυόντων γλωσσικῶν τρόπων, κάθε συζήτησις παρεκτρέπεται εἰς ἄλλεπαλλήλους παρεξηγήσεις. Ἐγὼ βλέπω κηλῶς ὅτι ἡ γλῶσσα αὐτὴ εἶνε ἡ ζωντανὴ καὶ ἐλευθέρη γλῶσσα ἢ βασιζομένη ἐπὶ τοῦ προφορικοῦ λόγου (ὁ τρόπος γ' ὅπως τὸν διετυπώσαμεν) εἶνε αὐτὸς ὁ προφορικὸς λόγος ὑπὸ τὴν καλλιτεχνικὴν του μορφήν. Ὁ πτωχὸς ἐκεῖνος πραγματευτῆς, ποῦ ἀναφέρει ὁ Βογκέ, εἰς τὸ τέλος τοῦ βίου του ἐκατάλαβε μόλις ὅτι ὁ πεζὸς λόγος εἶνε ἀπλῶς «τὸ ὅπως ὁμιλοῦμεν» καὶ ἀπορούσε ὅτι ἐπὶ σαράντα χρόνια ἔκαμνε πεζὸν λόγον χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ. Οἱ Ἕλληνες ἐπάθαμεν ὀλίγον τὸ πάθημα τοῦ γάλλου ἀστοῦ, ἀλλ' ἀργὰ ἢ γρήγορα ἀρχίσαμεν νὰ τὸ καταλαμβάνωμεν. Δὲν θέλω νὰ δώσω πρότυπα τοῦ γραπτοῦ λόγου. Δὲν εἰμπορῶ ὅμως νὰποκρύψω ὅτι διὰ τὴν αἰσθησίν μου τὸ τεμάχιον αὐτὸ ποῦ ἀντέγραψε παραπάνω, ὅπως ὄλη ἡ ἀριστοτεχνικὴ μετάφρασις τοῦ «Ἀμλέτου» ἀπὸ τὸν Πολυλᾶν, εἶνε ἀπὸ τὰ ζωντανότερα, ἀρμονικώτερα καὶ φυσικώτερα πρότυπα τῆς γλώσσης αὐτῆς, ἢ ὅποια τείνει νὰ κατασταθῇ ἡ ἐνιαῖα γλῶσσα τοῦ ἔθνους, ἐπὶ τῆς ὁποίας θὰ συναντηθῇ μίαν ἡμέραν ὀριστικῶς ὁ γραπτὸς λόγος τοῦ καλλιτέχου, τοῦ σοφοῦ καὶ τοῦ ἐπιστήμονος.

Παῦλος Νιρβάνας.

Η ΕΙΛΙΚΡΙΝΕΙΑ ΚΑΙ Ο «ΝΟΥΜΑΣ»

Μὲ τὸ πολῦτιμον ἐφόδιο τῆς εἰλικρινείας ἄρχισε τὴν ἐργασίαν του ὁ «Νουμάς», μὰ σὺν νὰ μὴν ἔχῃ τὸ κουράγιο καθὼς φαίνεται καὶ νὰ τὸν ἐξακολουθήσῃ. Καὶ ἀλήθεια, φαίνεται κάπως παράξενη νὰ κόπτεται ὁ φίλτατος «Νουμάς» γιὰ τὴν εἰλικρινεῖαν ποῦ δὲν ἔμπορεῖ νὰ